

út at koyra

7/97

Úr bilasøgu Føroya - 4. partur:

Tá bensinið var skamtað

Seint í 1936 verður farið undir at gera Oyggjarvegin. Útboðin verða fyra petti, 300 m hvørt. Seinni sama ár verða aftur fyra petti, eisini 300 m hvørt, og fyrst í 1937 verða fimm vegapetti av somu longd boðin út. Fyrstu tilboðini lógu millum slakar 3.000 og knappar 7.000 krónur.

Um hesa tíð ganga nógvir menn arbeidssleysir í Havn og kom hetta tí væl við.

Ferðing millum Havnina og Kirkjubø var eina tíð við mjólkabilinum hjá Mjólkaforðingini, meðan aðrir koyrdu til Velbastaðar - Sanatorið og hospitalið. Róynt var eisini seinni at hava rutu niðan til Sundsbrúnna dagliga og niðan á Kleynsvaða sunnudagar, har fjallasmátta varð bygd, og fólk kundu keypa kaffi o. a.

Krígssjóðin í 1939 gjørdi, at forboð bleiv sett fyri at brúka bensin til privatnýtslu og persónflutning, burtursæð frá teimum føstu bilrunum. Tað, sum ein lá inni við av t. d. bensini, kundi hann ikki brúka til privatnýtslu - og allar nøgd-ir av bensini og nógvum øðrum neyðugum vörum skuldi uppgjast fyri myndugleikunum.

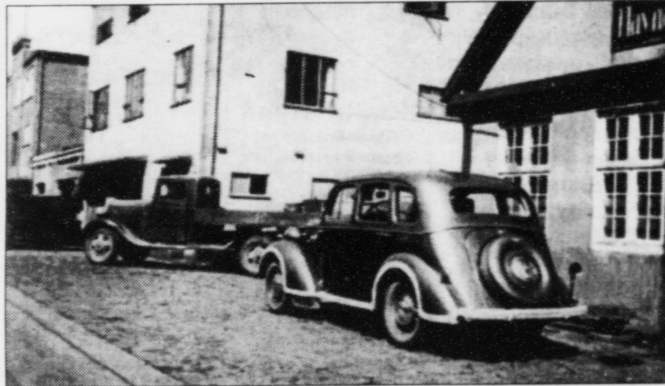
Í kunningerð 16. september 1939 fáa teir, ið koyra rutu ella lastkoyring, áv' ikkjavist 40 l og 60 l av bensini um vikuna.

Tá Danmark verður hersett, og ongendingar koma til Føroya, verður vandin fyri áløpi stóri, og boð koma um myrkalegging - ikki er loyvt at brúka biljósini, og bert neyðug bilkoyring er loyvd, eftir at myrkt er. Seinni koma reglur, hvussu lyktirnir á bilunum skulu verða blendaðar.

Myndugleikarnir munnu hava slakað viðvíkjandi forboðum frá september 1939 um brúk av bensini til privatnýtslu, tí í august 1940 verður kunngjørt, at óvíst er, hvussu leingi bensin verður latið til privatkoyring og privatsigling.

Í apríl 1941 kemur forboð aftur um at brúka bensin til privatkoyring og sigling. Broytt forboð kemur í mai og aftur broytt forboð í juni. Hetta forboð varir til seinast í 1945. Eftir at bensinforboðið í 1941 er lýst av nýggjum, eru tað fleiri sum lýsa bilar og motorsúkkul til sølu - menn sum bert hava hesar til privatnýtslu, og soleiðis ikki kunnu fáa undantakslovi til koyring.

Nú myrkalagt var, varð ikki altíð lætt at ferðast úti í myrkri, tí lummalykt varð ikki loyvt at brúka - hetta gjørdi, at fólk til tíðir rendu ímóti, tá gingið varð í myrkri. R gremur seg í

Hendan myndin er tikið úttan fyri havnarsskrivstovuna undir krígunum. Aftan fyri í myndini sæst bygningurin hjá Skipafelagnum.

Dimmalætting í 1941 um parkering:

»Parkering under Mørklægning:

- Det hænder ikke sjældent i Thorshavn, at man i de mørke Aftentimer kommer ud for den alt andet end behagelige Oplevelse at rende imod Automobile, der er parkerede midt paa alfar Vej: man løber sig bogstavelig Forstand „en Staver i Livet“, hvilket let kan have en brækket Næse eller andre Beskadigelser til Følge. Denne Parkering af fuldstændig mørklagte Vogne paa Gaderne i Bælgmørke er i højeste Grad forkastelig - forhaabentlig har Politiet Opmærksomheden henledt paa Forholdet.»

Í 1942 skjýtur Løgtingið upp at hækka bilgjaldið frá 10 til 20 kr fyri hestakraftina og fyri motorsúkkul frá 20 til 40 kr fyri hvøjr 100 kg. Bilmotorarnir tá høvdu ikki tær hestakreftir, sum ú er vanligt - v' óru vanliga millum 30 og 80 HK.

Áðrenn hækkingina av bilgjaldinum komu um 12.000 kr inn árliga, sum fóru í vegggrunnin.

Hóast nógvir ongendingar vóru í Havn, og hesir høvdu fleiri bilar og motorsúkkul, var tað bert í Vágum, at álagt varð at hava vinstrakoyring. Hetta vardi frá januar 1943 til seint í 1944.

Undir krígunum var ikki gjørligt at keypa nýggjar bilar, tá øll bilframleiðsla fór til milliterið; men brúktir bilar kundu fáast. Føroyingar fingi fleiri brúktar bilar úr Onglandi hesi árin.

At siggja børn hanga aftur úr bilum, var vanligt fyrr. Serliga vóru tað lastbilarnir, hingið varð afturúr - bilarnir vóru smærri tá, og hæddin á lastlúkunum var í passaligari hædd at taka í. Ofta sóust eisini menn á súkkul hanga afturúr lastbilum. Skrivað verður í Dimmalætting um hetta:

»Børn og færdsel: Politimesteren Niels Westerby har anmodet os om at optage følgende:

- Da der har vist sig en stærkt stigende Tilbøjelighed hos børn til at hænge sig fast i Motorkøretøjer, undlader man ikke at advare meget stærkt her imod. Ikke alene er dette forbundet med Straf, eventuelt for Forældrene. Men en Fortsættelse af denne Uvane maa med den stærkt stigende Førsel befyrges uundgaeligt af føre til alvorlige Ulykker.

Børnene selv kan ikke altid ventes at være klar over Faren. I ethvert Hjem bør derfor Forældre og andre, der har tilsyn med Børn, gøre hvad de formaar, for at holde Børnene fra Automobile og indskærpe dem Farenne herved.

Mangan hevur verið tósáð um Roylls Royce-bilarnar, at hesir vóru best gjørdur bilar, ið til vóru. Ein tilfukur bilur kom til Føroya í 1934, men hesin Rolls Royce persónbilurin kundi ikki skrásetast, fáa loyvi til at koyra, helst tí hann var ov tungur. Tá var mest loyvað eginvekt 1850 kg. Nakað seinni verður hesin bilur umbygdur til lastvogn, men myndugleikarnir vilja framvegis ikki skráseta bilin.

Tá ongendingar komu í 1940 og hava nógvar brúktir bilar, men hava ikki fingið nóg nógvar sjálvir, verður hesin Rolls Roycurin nóg brúktur til flutning av tilfari, t. d. tunnum við cementi til ymsa bygging fyri ongendingar.

Trupult var at fáa eykalutir til henda bil, sum tí var seldur í 1943. Motorurin var tikið úr, og møguliga brúktur í einum báti.

Fleiri av teimum størru bilunum, ongendingarnir fingi seinni vóru nógvar tyngri, enn loyvt var í Føroyum.

Í apríl 1945 verða flestu bilar og motorsúkkul hjá ongendingunum í Føroyum lýst til sølu, og nógvir liggja framvið fyri at keypa.

Nakrar av motorsúkkulunum stóðu í barakk oman fyri Ellisheimið, meðan aðrir stóðu í turkíhúsinum hjá Carl á Lag - her komu so menn og keyptu. Prísir á súkkulunum høvdu ongendingarnir sett framman undan.

Tað, menn minnst, vóru allar seldar.

Flestu bilarnir vóru setti niðan eftir Jónas Broncksgøtu. Fleiri vóru keyptir av einstaklingum, meðan Wenzel Petersen keypti fleiri, sum síðani vóru umvældir og seldir.

Tað sigst annars, at fleiri av bilunum, sum ongendingar brúktu í Vágum, vóru seldir í Mikinesfjörð. Um hetta hava verið útslitir í bilar, ella bilar, ið ikki kundu seljast, er ikki greitt.

Hvat tað kostaði at leiga ella koyra við bili í 1945, sæst av lýsing í Dimmalætting - hámarksgejld fyri bilflutning.

Í desember 1945 fer bensinrationeringin úr gildi, og bensin fekst sostatt aftur til privatbrúk.

At trongligt hevur verið í gøtunum í Havn, sæst av lýsing frá Fótanum um parkering: Politibekendtgørelse.

Bensinprísirnir vóru tá úttan iva hægru í mun til vanliga tímáløn enn nú, hóast bensinið í dag er tyngt við nógvum avgjöldum. Ein lýsing um hámarksprísir í 1946 visir prísirnar tá:

Bensin frá heilsølu: 31 oyru/liturn og frá smásølu: 40 oyru/liturn. Vanlig tímáløn mundi tá liggja um 2,80 krónur.

Tá fekst tú sjei litrar av bensini fyri tímálinina - í dag fært tú út við 10 litrar fyri tímálinina...

Savnað saman tilfarið hevur Høger Petersen í Havn

Søguligut

Broen over Sandaa

Dimmalætting 25. april 1925: Broen over Sandaa har været udbudt til Licitation. Der var indkommen 5 Tilbud, som forelaa til Behandling i sidste Byråds møde:

Johannes Simonsen.....	24.300 kr
Ole Arge.....	21.982 kr
Chr. Jensen, Kvivig.....	16.850 kr
Jacob Christiansen.....	14.840 kr
Vilh. Samuelsen.....	12.487 kr

Det vedtoges at antage det laveste Bud paa 12,487 Kr. fra Vilhelm Samuelsen (seinni Tórshavn)

lysing: AUTOMOBILER

Ønsker De en god Ford-Vogn til Passagerer og Fragtkørsel, henvend Dem da til undertegnede. Forlang Prisliste, saavel over Vogne som over Reservedele Rimelige Betalingspriser

NORDAHL JACOBSEN

Tlf. 16. KLAKSVIG Tlf. 16.

lysing: FORD.

Da vi har overtaget Repræsentationen for Færøerne af de verdenskende FORD-BILER tillader vi os at anmode dem, der agter at anskaffe Biler, om at forhøre om Priser og Salgsbetingelser. Vi giver bedrevilligt alle Oplysninger og staa iøvrigt til Tjeneste med Raad og Vejledning.

Alle Reparationer udføres Alle Reservedele haves paa Lager.

Wenzel Petersen & Vilhelm Nielsen

Telef. 39-73 Autoriserede F O R D Forhandlere

Savna tilfar um bilasøguna

Er onkur, ið hevur okkurt áhugavert tilfar, myndir ella annað, ið sigur eitthvørt um bilasøguni, ella veit onkur um onkran, ið kann siga frá onkrum áhugaverdum, eru tey væl komin at venda sær til Føroya Ellisakfør, yviri við Strond 22, telefon 16799 ella fax er 18099. Tað

ber eisini til at venda sær til Sosialin út at koyra.